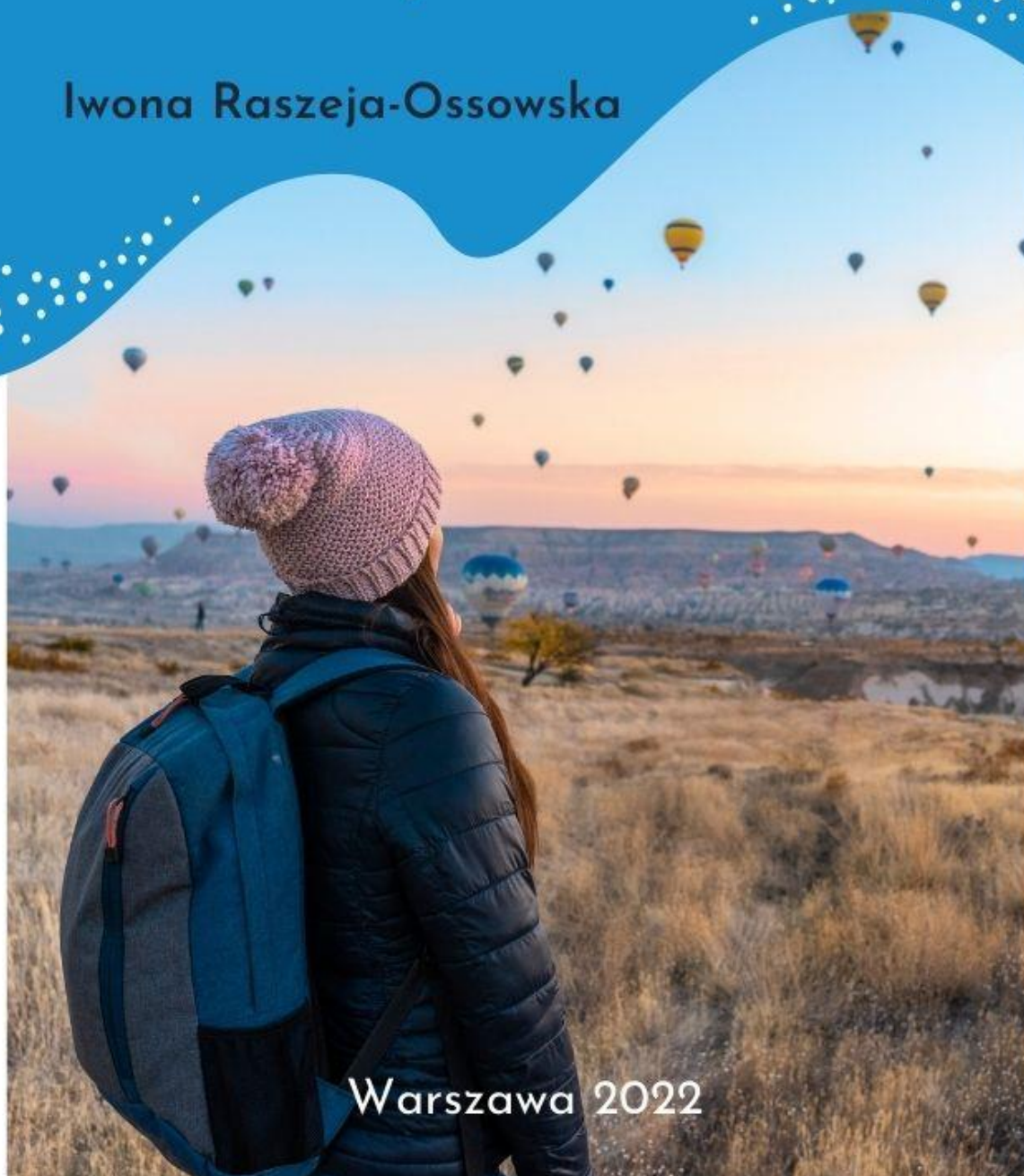

Krajoznawstwo, turystyka, wypoczynek.
Aspekty formalno - prawne

Przewodnik dla podmiotów działających
na terenach wiejskich

Iwona Raszeja-Ossowska

Warszawa 2022

Spis treści

Wstęp	2
Krajoznawstwo i turystyka w przedszkolach, szkołach, placówkach oświatowych	3
Podstawa prawna	3
Jaki jest cel krajoznawstwa i turystyki w rozumieniu prawa oświatowego?	3
W jakim czasie można organizować krajoznawstwo i turystykę?	3
W jakich formach organizuje się krajoznawstwo i turystykę?	3
Kto może organizować krajoznawstwo i turystykę dla uczniów?	4
Jakich formalności należy dopełnić w związku z organizacją wycieczki?	4
Komu można powierzyć opiekę nad dziećmi i młodzieżą?	5
Jak organizować krajoznawstwo i turystykę w placówkach niepublicznych?	6
Kogo należy weryfikować w Rejestrze Sprawców Przepędzeń na Tle Seksualnym?	7
Wypoczynek dzieci i młodzieży	9
Podstawa prawna	9
Jaki jest cel wypoczynku organizowanego dla dzieci i młodzieży?	9
Kto jest uprawniony do organizowania wypoczynku dzieci i młodzieży?	9
Komu można powierzyć opiekę nad dziećmi i młodzieżą?	10
Jakie są obowiązki organizatora wypoczynku?	11
Imprezy turystyczne i powiązane usługi turystyczne	13
Podstawa prawna	13
Usługa turystyczna a impreza turystyczna	13
Kto może organizować imprezy turystyczne?	15
Jakie obowiązki mają organizatorzy imprez turystycznych?	15
Agroturystyka	17
Podstawa prawna	17
Agroturystyka jako forma turystyki	17
Kto może prowadzić działalność agroturystyczną?	17
W jakiej formie można prowadzić działalność agroturystyczną?	18
Działalność agroturystyczna rolnika a organizowanie turystyki	18
Agroturystyka a działalność hotelarska	18
Podstawowe formy działalności agroturystycznej	19
Gospodarstwa opiekuńcze	19
Bibliografia	21

Wstęp

Celem niniejszego poradnika jest przybliżenie Państwu podstawowych aspektów formalno – prawnych organizacji wycieczek, biwaków, imprez o charakterze turystycznym i innych podobnych form.

Krajoznawstwo, turystyka, wypoczynek to pojęcia, które na co dzień, bywają używane zamiennie. Jednak, choć bywa, że traktowane są jako synonimy, to ich znaczenie określone przez przepisy prawa jest różne.

I tak według słownika języka polskiego:

- krajoznawstwo to wiedza o kraju ojczystym lub regionie, poznawanie ich historii, geografii przez organizowanie wycieczek, konkursów itp.¹;
- turystyka to zorganizowane wyjazdy poza miejsce stałego zamieszkania²;
- turystyka zorganizowana to formy wypoczynku dla wielu osób, którym zapewnia się całodzienne wyżywienie, rozrywki itp.³;
- wypoczynek to „pozbywanie się zmęczenia po pracy lub podczas przerwy w pracy⁴.

Odmienne jest także znaczenie powyższych pojęć w legislacji. Innemu zestawowi aktów prawnych podlegają krajoznawstwo i turystyka dla uczniów, wypoczynek dzieci i młodzieży, imprezy turystyczne. Każda z tych form ma swoją specyfikę, od której zależy procedura organizacyjna, obsada kadrowa, sposób zorganizowania opieki i zapewnienia bezpieczeństwa.

Opracowanie dedykowane jest zarówno organizatorom krajoznawstwa, turystyki, wypoczynku czy agroturystyki, jak też osobom korzystającym z powyższych form.

Publikacja nie stanowi opinii prawnej.

¹ <https://sjp.pwn.pl/szukaj/krajoznawstwo.html>, online: 07.07.2022 r.

² <https://sjp.pwn.pl/szukaj/turystyka.html>, online: 07.07.2022 r.

³ Tamże.

⁴ <https://sjp.pwn.pl/szukaj/wypoczynek.html>, online: 07.07.2022 r.

Krajoznawstwo i turystyka w przedszkolach, szkołach, placówkach oświatowych

Podstawa prawna

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, z 2022 r. poz. 655, 1079, 1116).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2018 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz.U. 2018 poz. 1055).
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 152.).

Jaki jest cel krajoznawstwa i turystyki w rozumieniu prawa oświatowego?

Organizowanie krajoznawstwa i turystyki ma na celu:

- 1) poznawanie kraju, jego środowiska przyrodniczego, tradycji, zabytków kultury i historii;
- 2) poznawanie kultury i języka innych państw;
- 3) poszerzanie wiedzy z różnych dziedzin życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego;
- 4) wspomaganie rodziny i szkoły w procesie wychowania;
- 5) upowszechnianie wśród uczniów zasad ochrony środowiska naturalnego oraz wiedzy o składnikach i funkcjonowaniu rodzimego środowiska przyrodniczego, a także umiejętności korzystania z zasobów przyrody;
- 6) upowszechnianie zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej oraz podnoszenie sprawności fizycznej;
- 7) poprawę stanu zdrowia uczniów pochodzących z terenów zagrożonych ekologicznie;
- 8) przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym, w szczególności w ramach profilaktyki uniwersalnej;
- 9) poznawanie zasad bezpiecznego zachowania się w różnych sytuacjach.

W jakim czasie można organizować krajoznawstwo i turystykę?

Krajoznawstwo i turystyka mogą być organizowane **w trakcie roku szkolnego**, w szczególności w ramach odpowiednio zajęć dydaktyczno-wychowawczych lub opiekuńczych, **z wyjątkiem okresu ferii letnich i zimowych oraz wiosennej i zimowej przerwy świątecznej**.

W jakich formach organizuje się krajoznawstwo i turystykę?

Krajoznawstwo i turystyka są organizowane w formie:

- 1) wycieczek przedmiotowych - inicjowanych i realizowanych przez nauczycieli w celu uzupełnienia programu wychowania przedszkolnego albo programu nauczania w ramach jednego lub kilku przedmiotów;
- 2) wycieczek krajoznawczo-turystycznych o charakterze interdyscyplinarnym, w których udział nie wymaga od uczniów przygotowania kondycyjnego i umiejętności posługiwania się specjalistycznym sprzętem, organizowanych w celu nabywania wiedzy o otaczającym środowisku i umiejętności zastosowania tej wiedzy w praktyce;
- 3) specjalistycznych wycieczek krajoznawczo-turystycznych, w których udział wymaga od uczniów przygotowania kondycyjnego, sprawnościowego i umiejętności posługiwania się specjalistycznym sprzętem, a program wycieczki przewiduje intensywną aktywność turystyczną, fizyczną lub długodystansowość na szlakach turystycznych.

Wycieczki mogą być organizowane w kraju lub za granicą.

Organizację i program wycieczki dostosowuje się do wieku, zainteresowań i potrzeb uczniów, ich stanu zdrowia, kondycji, sprawności fizycznej i umiejętności.

Imprezy krajoznawczo-turystyczne (biwaki, konkursy, turnieje), imprezy turystyki kwalifikowanej i obozy wędrowne oraz imprezy wyjazdowe (zielone szkoły, szkoły zimowe, szkoły ekologiczne itp.) są kwalifikowane jako formy wypoczynku. Nie są formami krajoznawstwa i turystyki w myśl przepisów prawa oświatowego.

Kto może organizować krajoznawstwo i turystykę dla uczniów?

Organizatorami krajoznawstwa i turystyki dla uczniów mogą być **publiczne przedszkola, szkoły i placówki**⁵. W organizowaniu krajoznawstwa i turystyki szkoły mogą współdziałać ze stowarzyszeniami i innymi podmiotami, których przedmiotem działalności jest krajoznawstwo i turystyka.

Jakich formalności należy dopełnić w związku z organizacją wycieczki?

Zgodę na zorganizowanie wycieczki wyraża dyrektor szkoły, zatwierdzając kartę wycieczki. Do karty wycieczki dołącza się listę uczniów biorących udział w wycieczce, zawierającą imię i nazwisko ucznia oraz numer telefonu rodzica lub rodziców ucznia. Listę uczniów podpisuje dyrektor szkoły.

⁵ Placówki w rozumieniu prawa oświatowego - jednostki organizacyjne wymienione w art. 2 Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, w tym: placówki oświatowo-wychowawcze, placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego, placówki artystyczne (ogniska artystyczne), poradnie psychologiczno-pedagogiczne, młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wzór karty wycieczki określa załącznik do rozporządzenia w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki⁶.

W przypadku wycieczki organizowanej za granicą:

- 1) dyrektor szkoły jest obowiązany poinformować organ prowadzący i organ sprawujący nadzór pedagogiczny o organizowaniu takiej wycieczki, przekazując kartę wycieczki (dyrektor szkoły nie przekazuje listy uczniów);
- 2) szkoła ma obowiązek zawrzeć umowę ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków i kosztów leczenia na rzecz osób biorących udział w wycieczce, o ile obowiązek zawarcia takiej umowy nie wynika z odrębnych przepisów;
- 3) kierownik wycieczki lub co najmniej jeden opiekun wycieczki musi znać język obcy na poziomie umożliwiającym porozumiewanie się w krajach tranzytowych i kraju docelowym.

Udział w wycieczce – krajowej i zagranicznej - ucznia niepełnoletniego wymaga zgody rodziców. Zgoda rodziców na udział w wycieczce ucznia niepełnoletniego jest wyrażana w formie pisemnej.

Komu można powierzyć opiekę nad dziećmi i młodzieżą?

Dyrektor szkoły wyznacza kierownika i opiekunów wycieczki spośród pracowników pedagogicznych szkoły.

Kierownikiem wycieczki może być wyłącznie pracownik pedagogiczny szkoły. Natomiast opiekunem wycieczki, w zależności od celu i programu wycieczki, może być także osoba niebędąca pracownikiem pedagogicznym szkoły, wyznaczona przez dyrektora szkoły.

W przypadku specjalistycznej wycieczki krajoznawczo-turystycznej, kierownik i opiekunowie wycieczki są obowiązani posiadać udokumentowane przygotowanie zapewniające bezpieczną realizację programu wycieczki.

Dyrektor szkoły może wyrazić zgodę na łączenie funkcji kierownika i opiekuna wycieczki.

Kierownik wycieczki:

- 1) opracowuje program i regulamin wycieczki;

⁶ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2018 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz.U. 2018 poz. 1055).

- 2) zapoznaje uczniów, rodziców i opiekunów wycieczki z programem i regulaminem wycieczki oraz informuje ich o celu i trasie wycieczki;
- 3) zapewnia warunki do pełnej realizacji programu wycieczki i przestrzegania jej regulaminu oraz sprawuje nadzór w tym zakresie;
- 4) zapoznaje uczniów i opiekunów wycieczki z zasadami bezpieczeństwa oraz zapewnia warunki do ich przestrzegania;
- 5) określa zadania opiekunów wycieczki w zakresie realizacji programu wycieczki oraz zapewnienia opieki i bezpieczeństwa uczniom;
- 6) nadzoruje zaopatrzenie uczniów i opiekunów wycieczki w odpowiedni sprzęt, wyposażenie oraz apteczkę pierwszej pomocy;
- 7) organizuje i nadzoruje transport, wyżywienie i noclegi dla uczniów i opiekunów wycieczki;
- 8) dokonuje podziału zadań wśród uczniów;
- 9) dysponuje środkami finansowymi przeznaczonymi na organizację wycieczki;
- 10) dokonuje podsumowania, oceny i rozliczenia finansowego wycieczki po jej zakończeniu i informuje o tym dyrektora szkoły i rodziców, w formie i terminie przyjętych w danej szkole.

Nie ma wymogu ukończenia kursu kierowników wycieczek szkolnych przez nauczyciela wyznaczonego przez dyrektora szkoły na kierownika wycieczki. Staż pracy nie jest także kryterium, które ogranicza dyrektora w wyborze kierownika.

Opiekun wycieczki:

- 1) sprawuje opiekę nad powierzonymi mu uczniami;
- 2) współdziała z kierownikiem wycieczki w zakresie realizacji programu wycieczki i przestrzegania jej regulaminu;
- 3) sprawuje nadzór nad przestrzeganiem regulaminu wycieczki przez uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa;
- 4) nadzoruje wykonywanie zadań przydzielonych uczniom;
- 5) wykonuje inne zadania zlecone przez kierownika wycieczki.

Jak organizować krajoznawstwo i turystykę w placówkach niepublicznych?

Przepisy określające warunki i sposób organizowania wycieczek, w tym zagranicznych **dotyczą przedszkoli, szkół i placówek publicznych. Nie dotyczą** samorządowych instytucji kultury (np. biblioteki, domy kultury), świetlic wiejskich, organizacji społecznych (np. stowarzyszenia, fundacje, w tym koła gospodyń wiejskich, ochotnicza straż pożarna).

Organizacja wyjazdów (np. wycieczek) przez placówkę/ instytucję, w stosunku do której nie stosuje się przepisów oświatowych powinna być uregulowana wewnętrzną procedurą. Przykładem takiej procedury może być regulamin wycieczek i innych imprez kulturalno-krajoznawczych. Przy czym można wprowadzać własne, autorskie rozwiązania, albo korzystać w części lub w całości z przepisów regulujących organizowanie wycieczek w szkołach publicznych.

Wewnętrzne przepisy powinny wskazywać, kto odpowiada za:

- 1) realizację programu wycieczki;
- 2) przestrzeganie ustalonych postanowień prawa wewnątrzszkolnego przez opiekunów i uczestników wycieczki;
- 3) za bezpieczeństwo uczniów.

Ustawodawca nie przewidział aktu prawnego poświęconego wyłącznie zasadom organizacji wycieczek w przedszkolach, szkołach i placówkach niepublicznych. W sprawach dotyczących bezpieczeństwa uczniów biorących udział w wycieczkach organizowanych przez szkołę, każda szkoła musi przestrzegać norm bezpieczeństwa i organizować opiekę w sposób określony w przepisach Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2018 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki⁷.

Zgodnie z powyższym rozporządzeniem przy organizacji zajęć, imprez i wycieczek poza terenem szkoły lub placówki liczbę opiekunów oraz sposób zorganizowania opieki ustala się, uwzględniając wiek, stopień rozwoju psychofizycznego, stan zdrowia i ewentualną niepełnosprawność osób powierzonych opiece szkoły lub placówki, a także specyfikę zajęć, imprez i wycieczek oraz warunki, w jakich będą się one odbywać⁸.

Nie ma żadnych innych wytycznych dotyczących osoby opiekuna, a zatem opiekunem wycieczki zorganizowanej w placówce niepublicznej (przedszkole, szkoła, inna placówka oświatowa) może być rodzic.

[Kogo należy weryfikować w Rejestrze Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym?](#)

Niezależnie od formy współpracy osoba dopuszczana do działalności w zakresie opieki nad małoletnimi powinna zostać zweryfikowana w Rejestrze Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym. Weryfikacja, czy kandydat na pracownika nie widnieje w Rejestrze dotyczy jedynie zatrudniania osób w zakresie: **wychowania, edukacji, wypoczynku, leczenia, opieki nad małoletnimi.**

⁷ Tamże.

⁸ § 32, Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2018 r., dz. cyt.

Wyłączeniu podlega jedynie rodzina małoletniego lub osoba znanej rodzicom małoletniego osobiście, które podejmuje czynności względem własnych małoletnich dzieci lub małoletnich dzieci znajomych

Wypoczynek dzieci i młodzieży

Podstawa prawna

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, z 2022 r. poz. 655, 1079, 1116.).
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 152).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 marca 2016 r. w sprawie wypoczynku dzieci i młodzieży (Dz.U. 2016 poz. 452).

Jaki jest cel wypoczynku organizowanego dla dzieci i młodzieży?

W myśl przepisów oświatowych wypoczynek organizowany jest dla dzieci i młodzieży w celach rekreacyjnych lub regeneracji sił fizycznych i psychicznych. Może być połączony ze szkoleniem lub pogłębianiem wiedzy, rozwijaniem zainteresowań, uzdolnień lub kompetencji społecznych dzieci i młodzieży.

Cechy charakterystyczne wypoczynku dzieci i młodzieży:

- czynność: organizowanie wypoczynku;
- cel: rekreacja lub regeneracja sił fizycznych i psychicznych;
- dodatkowy element, tj. szkolenie lub pogłębianie wiedzy, rozwijanie zainteresowań, uzdolnień lub kompetencji społecznych;
- czas: nie krócej niż dwa dni (bez względu na nocleg);
- sezon: ferie letnie i zimowe, wiosenna i zimowa przerwa świąteczna;
- miejsce: w kraju lub zagranicą.

Wypoczynek taki powinien trwać nieprzerwanie, co najmniej 2 dni (w czasie ferii letnich i zimowych oraz wiosennej i zimowej przerwy świątecznej). Może być organizowany w kraju lub za granicą.

Wypoczynek to m.in.: kolonia, półkolonia, zimowisko, obóz, biwak.

Kto jest uprawniony do organizowania wypoczynku dzieci i młodzieży?

Wypoczynek dzieci i młodzieży mogą organizować:

- 1) szkoły i placówki;
- 2) przedsiębiorcy podlegający ustawie o usługach turystycznych;
- 3) osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej.

Osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, inne niż szkoły i placówki oraz przedsiębiorcy mogą organizować wypoczynek zarobkowo albo niezarobkowo. Jeżeli osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej organizują wypoczynek w celu zarobkowym w postaci imprezy turystycznej stają się przedsiębiorcą, którego obowiązuje wpis do rejestru organizatorów turystyki i pośredników turystycznych.

Organizatorem obozu lub kolonii dla dzieci i młodzieży może być w zasadzie każdy podmiot: szkoła, placówka oświatowa, a także stowarzyszenie, fundacja, zarejestrowane koło gospodyń wiejskich, jako osoby prawne posiadające osobowość prawną. Wreszcie nieformalnie związana ze sobą grupa osób.

Jedynym warunkiem jest to, aby organizator nie działał w celu zarobkowym, a jeżeli robi to zarobkowo, to żeby organizowany przez niego wypoczynek nie był tzw. imprezą turystyczną.

W przypadku wypoczynku, który jest imprezą turystyczną, organizowaną w celu zarobkowym należy wcześniej dopełnić formalności określonych w ustawie o usługach turystycznych, wpisując się do rejestru organizatorów turystyki i pośredników turystycznych.

Komu można powierzyć opiekę nad dziećmi i młodzieżą?

Przepisy przewidują dwa podstawowe (konieczne) rodzaje funkcji związanych ze sprawowaniem opieki w trakcie wypoczynku i szczegółowo określają warunki, jakie muszą spełnić: **kierownik wypoczynku, wychowawca wypoczynku.**

Kierownikiem wypoczynku może być osoba, która spełnia łącznie poniższe warunki:

- posiada zaświadczenie o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego;
- jest pełnoletnia;
- ma co najmniej średnie wykształcenie (nie dotyczy czynnych instruktorów harcerskich w stopniu co najmniej przewodnika, pełniących funkcję kierownika w formach wypoczynku prowadzonych przez organizacje harcerskie);
- ma zaświadczenie o ukończeniu kursu na kierownika wypoczynku (nie dotyczy osób zajmujących stanowiska kierownicze w szkołach i placówkach oraz instruktorów harcerskich w stopniu co najmniej podharcmistra);
- posiada co najmniej trzyletnie doświadczenie w wykonywaniu zadań dydaktyczno-wychowawczych lub opiekuńczo-wychowawczych uzyskane w okresie ostatnich 15 lat (nie dotyczy nauczycieli, instruktorów harcerskich w stopniu co najmniej podharcmistra).

Wychowawcą wycieczki może zostać osoba, która spełnia łącznie poniższe warunki:

- posiada zaświadczenie o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego;
- jest pełnoletnia;
- ma co najmniej średnie wykształcenie (nie dotyczy instruktorów harcerskich w stopniu co najmniej przewodnika, pełniących funkcję wychowawcy w formach wycieczki prowadzonych przez organizacje harcerskie);
- ukończyła kurs na wychowawcę wycieczki (nie dotyczy nauczycieli, osób pracujących z dziećmi w placówkach wsparcia dziennego lub placówkach opiekuńczo-wychowawczych, a także instruktorów harcerskich w stopniu co najmniej przewodnika, trenerów i instruktorów sportu, którzy uzyskali tytuł przed 2013 r. oraz do 31 sierpnia 2017 r. przewodników turystyki kwalifikowanej i instruktorów Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego).

Jakie są obowiązki organizatora wycieczki?

Organizator wycieczki informuje rodziców uczestnika albo pełnoletniego uczestnika wycieczki o warunkach organizacji wycieczki, w szczególności o terminie, miejscu lub trasie wycieczki, jego programie i regulaminie.

Organizator wycieczki zapewnia:

- 1) bezpieczne i higieniczne warunki wycieczki,
- 2) kadrę wycieczki,
- 3) dostęp do opieki medycznej,
- 4) program wycieczki i zajęcia dostosowane do wieku, zainteresowań i potrzeb uczestników, ich stanu zdrowia, sprawności fizycznej i umiejętności,
- 5) żywność zgodną z zasadami higieny żywienia,
- 6) bezpieczne korzystanie z wyznaczonych obszarów wodnych,
- 7) bezpieczne przebywanie w górach oraz na zorganizowanych terenach narciarskich.

Organizator wycieczki (kolonii, obozu) musi zgłosić wyjazd do właściwego (ze względu na siedzibę organizatora) kuratorium oświaty.

Z uwagi na bezpieczeństwo dzieci w zgłoszeniu ma obowiązek podać m.in. dane dotyczące miejsca wycieczki i rodzaju zakwaterowania, liczby uczestników, zatrudnionej kadry oraz programu pracy z dziećmi. Musi również zapewnić dostęp do opieki medycznej.

Kurator oświaty na podstawie przepisów weryfikuje zgłoszenie wycieczki i niezwłocznie: odsyła do korekty lub uzupełnienia albo akceptuje, zamieszczając w bazie wycieczki.

Wypoczynek może odbyć się wyłącznie po umieszczeniu przez kuratora oświaty zgłoszenia wypoczynku w [bazie wypoczynku](#), dostępnej na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej: www.wypoczynek.mein.gov.pl.

Zgłoszenie wypoczynku, które nie spełnia warunków określonych w przepisach, nie może zostać umieszczone w bazie wypoczynku. Odmowa jego umieszczenia w bazie wypoczynku następuje w drodze decyzji administracyjnej.

Każdy wypoczynek trwający nieprzerwanie co najmniej 2 dni (z noclegiem lub bez noclegu), organizowany w czasie ferii letnich i zimowych oraz wiosennej i zimowej przerwy świątecznej, w kraju lub za granicą, w szczególności **w formie kolonii, półkolonii, zimowiska, obozu i biwaku** podlega zgłoszeniu do kuratora oświaty.

Podstawowy formularz: *zgłoszenie wypoczynku dzieci i młodzieży*.

Organizator wypoczynku, który odbywa się w miejscu zamieszkania dzieci i młodzieży w formach takich jak *lato w mieście, zima w mieście*, albo półkolonie - powinien zarejestrować wypoczynek wybierając **formularz zgłoszenia dla półkolonii**.

Z obowiązku zgłoszenia wypoczynku **zwolniona jest** wyłącznie szkoła lub placówka oświatowa organizująca wypoczynek trwający nie dłużej niż 3 dni. W tym przypadku dyrektor, zamiast zgłoszenia do kuratora oświaty, zawiadamia o organizacji takiego wypoczynku organ prowadzący i organ sprawujący nadzór pedagogiczny, przekazując **kartę wypoczynku**.

Imprezy turystyczne i powiązane usługi turystyczne

Podstawa prawna

- Ustawa z dnia 24 listopada 2017 r. o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 548).

Usługa turystyczna a impreza turystyczna

Usługa turystyczna to, zgodnie z przepisami:

- 1) przewóz pasażerów;
- 2) zakwaterowanie w celach innych niż pobytowe, które nie jest nieodłącznym elementem przewozu pasażerów;
- 3) wynajem pojazdów samochodowych lub innych pojazdów silnikowych;
- 4) inna usługa świadczona podróżnym, która nie stanowi integralnej części usług wcześniej wymienionych.

Impreza turystyczna obejmuje **co najmniej dwa różne rodzaje** wymienionych wyżej **usług turystycznych** na potrzeby tej samej podróży lub wakacji.

Zdarzenie można nazwać imprezą turystyczną, jeżeli:

- 1) usługi turystyczne zostały połączone przez jednego przedsiębiorcę turystycznego, w tym na prośbę podróżnego lub zgodnie z jego wyborem, przed zawarciem umowy obejmującej wszystkie usługi lub
- 2) niezależnie od tego, czy zawarto odrębne umowy z dostawcami poszczególnych usług turystycznych, usługi te są:
 - a) nabywane w jednym punkcie sprzedaży i zostały wybrane, zanim podróżny zgodził się dokonać zapłaty, lub
 - b) oferowane lub sprzedawane po cenie obejmującej wszystkie usługi lub po cenie całkowitej, lub gdy jedną z tych cen obciążany jest nabywca, lub
 - c) reklamowane lub sprzedawane przy użyciu określenia „impreza turystyczna” lub podobnego, lub
 - d) łączone po zawarciu umowy, na podstawie której podróżny został uprawniony do dokonania wyboru spośród różnych rodzajów usług turystycznych, lub
 - e) nabywane od odrębnych przedsiębiorców turystycznych za pośrednictwem powiązanych procesów rezerwacji online, podczas których przedsiębiorca turystyczny, z którym zawarta została pierwsza umowa, przekazuje innemu przedsiębiorcy turystycznemu lub przedsiębiorcom

turystycznym: imię i nazwisko podróżnego, adres poczty elektronicznej oraz szczegóły płatności, a umowa z tym innym przedsiębiorcą turystycznym lub przedsiębiorcami turystycznymi zostanie zawarta najpóźniej 24 godziny po potwierdzeniu rezerwacji pierwszej usługi turystycznej.

Ustawodawca przewidział **wyłączenia ustawowe**, tj. sytuacje, w których **przepisów ustawy nie stosuje się**.

Wyłączenia ustawowe

1) Okazjonalność, ograniczona grupa i niekomercyjność

Ustawy o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych nie stosuje się do **imprez turystycznych oraz powiązanych usług turystycznych, które są oferowane oraz których zamawianie i realizowanie jest ułatwiane okazjonalnie, na zasadach niezarobkowych i wyłącznie ograniczonej grupie podróżnych**. Powyższe warunki muszą być spełnione łącznie podczas jednej imprezy turystycznej.

Okazjonalność oznacza kilka (maksymalnie 9) imprez turystycznych w skali roku, zaś ograniczona grupa podróżnych oznacza jedynie członków stowarzyszenia, klubu sportowego czy parafii. W przypadku szkół wskazano uczniów danej klasy lub szkoły.

2) Imprezy jednodniowe

Ustawy nie stosuje się do: imprez turystycznych oraz powiązanych usług turystycznych trwających krócej niż 24 godziny, chyba że obejmują nocleg. Zapis ten daje możliwość organizowania dowolnej liczby imprez turystycznych, tzw. jednodniowych, o ile program imprezy nie obejmuje noclegu w jakiegokolwiek formie.

3) Usługi turystyczne – nie imprezy

Kolejne wyłączenie spod rygorów ustawy dotyczy sytuacji, gdy organizator nie tworzy imprezy turystycznej, a świadczy jedynie usługę lub usługi turystyczne, których połączenie nie doprowadzi do powstania imprezy turystycznej.

Jak wyjaśniono wcześniej, zgodnie z definicją, impreza turystyczna powstaje wtedy, gdy dwie usługi świadczone są na potrzeby tego samego odbiorcy (np. organizacja i nocleg, transport i nocleg, organizacja i catering itd.). Jednocześnie wyłączone z zakresu stosowania ustawy są imprezy turystyczne, trwające krócej niż 24 godziny, chyba że obejmują nocleg. Umożliwia to organizowanie

dowolnej liczby imprez jednodniowych pod warunkiem, że program imprezy nie obejmuje noclegu niezależnie od jego formy (np. nocleg pod namiotem).

Impreza turystyczna, to co najmniej dwie usługi turystyczne tworzące jednolity program i objęte wspólną ceną, jeżeli usługi te obejmują nocleg lub trwają ponad 24 godziny albo jeżeli program przewiduje zmianę miejsca pobytu.

Półkolonia oraz inne formy, które nie spełniają tych kryteriów, nie są imprezami turystycznymi i w konsekwencji osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej mogą je organizować w celu zarobkowym bez wpisu do rejestru organizatorów turystyki i pośredników turystycznych.

Kto może organizować imprezy turystyczne?

Organizatorem turystyki może być **przedsiębiorca turystyczny** – tj. przedsiębiorca ułatwiający nabywanie powiązanych usług turystycznych, agent turystyczny lub dostawca usług turystycznych, będący przedsiębiorcą (w rozumieniu art. 43 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny) albo podmiotem prowadzącym działalność odpłatną.

Zakresem przedmiotowym definicji *przedsiębiorca turystyczny* objęte są wszystkie organizacje pozarządowe, a także placówki oświatowe, kluby sportowe oraz parafie, które statutowo zajmują się turystyką i krajoznawstwem, wspieraniem i upowszechnianiem kultury fizycznej czy działalnością na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynkiem. Każdy z tych podmiotów organizujący imprezy turystyczne w ramach działalności odpłatnej jest przedsiębiorcą turystycznym i podlega regulacjom ustawy⁹.

Jakie obowiązki mają organizatorzy imprez turystycznych?

Organizator imprezy turystycznej, którego obejmie zakres ustawy (a który przekroczy opisywane w ustawie ograniczenia – o czym poniżej), niezależnie od tego, czy prowadzi działalność gospodarczą (biuro turystyczne), czy jest organizacją pozarządową, prowadzącą działalność odpłatną będzie objęty tymi samymi regulacjami.

Warunki formalne i finansowe, które musi spełnić organizator imprezy turystycznej, to w szczególności:

- 1) wpis do Centralnej Ewidencji Organizatorów Turystyki (opłata skarbową),
- 2) zawarcie umowy Gwarancji Bankowej lub Gwarancji Ubezpieczeniowej,

⁹ W ramach działań statutowych organizacje pozarządowe prowadzą także działalność nieodpłatną - nie pobierają opłat od uczestników. Taka działalność nie jest objęta regulacjami ustawy.

- 3) wpłata na Turystyczny Fundusz Gwarancyjny – dotyczy tylko wyjazdów zagranicznych,
- 4) obowiązkowe wykupienie ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków i kosztów leczenia – dotyczy tylko wyjazdów zagranicznych.

Agroturystyka

Podstawa prawna

- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2211).
- Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 162, 2105, z 2022 r. poz. 24, 974.).

Działalność w zakresie agroturystyki i turystyki wiejskiej regulowana jest wieloma różnymi przepisami. Mimo to niektóre przejawy tej działalności nie doczekały się precyzyjnych uregulowań prawnych.

Agroturystyka jako forma turystyki

Agroturystyka to forma turystyki, która obejmuje różnego rodzaju usługi świadczone na terenach wiejskich np.: zakwaterowanie, częściowe lub całodniowe wyżywienie, usługi rekreacyjne, wędkarstwo i jazdę konną, uczestnictwo w pracach gospodarskich¹⁰.

Agroturystyka polega na wykorzystaniu walorów krajobrazu wiejskiego i uatrakcyjnianiu gościom pobytu, poprzez ich zaangażowanie w codzienne zajęcia w gospodarstwie (udój mleka, wypas zwierząt), w tradycyjnym rzemiośle artystycznym (np. haftowanie, szydełkowanie), w obrzędach ludowych oraz w przygotowywaniu potraw regionalnych, połączonym z wypiekiem chleba, wyrobem serów lub wędlin. Traktowana jest jako alternatywne do rolnictwa źródło dochodu mieszkańców wsi¹¹.

W literaturze przedmiotu rozróżnia się pojęcia **turystyka wiejska** i **agroturystyka**.

Agroturystyka to działalność turystyczna realizowana w gospodarstwie rolnym. Turystyka wiejska to natomiast wszystkie formy wypoczynku na terenach wiejskich, całokształt gospodarki turystycznej wsi¹².

Kto może prowadzić działalność agroturystyczną?

Usługi agroturystyczne mogą być świadczone zarówno przez rolników, tj. osoby prowadzące działalność rolniczą w posiadany gospodarstwie rolnym, jak też osoby niebędące rolnikami.

¹⁰ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Agroturystyka>, online: 07.07.2022 r.

¹¹ *Agroturystyka – jak rozpocząć działalność – poradnik*, biznes.gov.pl, online: 07.07.2022 r.

¹² <https://www.nocowanie.pl/turystyka-wiejska-agroturystyka-i-inne-pojecia-z-turystyka-wiejska-zwiazane.html>, online: 07.07.2022 r.

Do prowadzenia działalności agroturystycznej nie jest konieczny tytuł własności gospodarstwa rolnego. Wystarczające jest dysponowanie nim na podstawie umów cywilno-prawnych np. dzierżawy (forma odpłatna), bądź użyczenia (forma nieodpłatna).

Działalność polegająca na wynajmowaniu przez rolników pokoi, sprzedaży posiłków domowych i świadczeniu w gospodarstwach rolnych innych usług związanych z pobytem turystów **nie jest działalnością gospodarczą i jako taka nie wymaga rejestracji.**

Wynajmowanie odrębnych miejsc noclegowych, całych domów, czy domków turystycznych lub przyczep mieszkalnych albo świadczenie usług małej gastronomii lub cateringu, czy wreszcie organizowanie innych imprez niż wypoczynek dla turystów (przyjęcia okolicznościowe, szkolenia, konferencje) jest już działalnością gospodarczą i wymaga rejestracji.

Dotyczy to również usług agroturystycznych, gdy będą one prowadzone przez osobę, która nie ma statusu rolnika lub gdy będą świadczone w innym miejscu niż gospodarstwo rolne.

W jakiej formie można prowadzić działalność agroturystyczną?

Działalność agroturystyczna rolnika a organizowanie turystyki

Usługi agroturystyczne są związane z organizowaniem wypoczynku turystów. Jednak **rolnicy świadczący te usługi nie muszą spełniać warunków przewidzianych dla organizatora turystyki.** Organizatorem turystyki może bowiem być jedynie przedsiębiorca. Rolnik świadczący usługi agroturystyczne takiego statusu nie posiada.

Agroturystyka a działalność hotelarska

Usługi hotelarskie to krótkotrwałe, ogólnie dostępne wynajmowanie domów, mieszkań, pokoi, miejsc noclegowych, a także miejsc na ustawienie namiotów lub przyczep samochodowych oraz świadczenie, w obrębie obiektu, usług z tym związanych.

Usługi hotelarskie mogą być świadczone w tzw. innych obiektach. Za inne obiekty uważa się m.in. wynajmowane przez rolników pokoje i miejsca na ustawianie namiotów w prowadzonych przez nich gospodarstwach rolnych, jeżeli obiekty te spełniają minimalne wymagania co do wyposażenia.

Obiekty hotelarskie to: hotele, motele, pensjonaty, kempingi (campingi), domy wycieczkowe, schroniska młodzieżowe, schroniska, pola biwakowe.

Wynajmowanie przez rolnika pokoi i to niezależnie od ich liczby i standardu jest traktowane jako **wykonywanie usług hotelarskich**. W związku z tym wymaga odpowiedniego wyposażenia budynku i zachowania właściwych dla tej kategorii obiektów warunków budowlanych, sanitarnych i p.poż.

Jednocześnie koniecznym jest zgłoszenie wspomnianych budynków do ewidencji innych obiektów, w których mogą być świadczone usługi hotelarskie. Ewidencję prowadzi wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce położenia obiektu. Powyższe obejmuje także miejsca na ustawianie namiotów w gospodarstwach rolnych.

Podstawowe formy działalności agroturystycznej

Typowa działalność agroturystyczna prowadzona przez rolnika w posiadany przez niego gospodarstwie rolnym nie jest działalnością gospodarczą i nie wymaga rejestracji.

Jednak w przypadku, gdy działalność ta będzie wykraczała poza wynajem lokali i sprzedaż posiłków domowych oraz świadczenie usług związanych z pobytem w gospodarstwie turystów, koniecznym staje się uznanie jej za: **zarobkową działalność nierejestrowaną lub zarejestrowaną działalność gospodarczą w dowolnej formie (poza spółką partnerską)**. Dotyczy to także usług agroturystycznych świadczonych przez osoby nie będące rolnikami lub gdy usługi te będą wykonywane poza gospodarstwem rolnym.

W przypadku przymusu rejestracji działalności gospodarczej obowiązek ten obejmuje zgłoszenie działalności w jednej z form przewidzianych prawem tj.: jednoosobowa działalność gospodarcza, spółka cywilna, jedna ze spółek prawa handlowego (spółka jawna, spółka komandytowa, spółka komandytowo-akcyjna, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółka akcyjna).

Gospodarstwa opiekuńcze

Gospodarstwa opiekuńcze są formą gospodarowania, w ramach której działalność rolnicza łączona jest z opieką nad osobami potrzebującymi wsparcia np. osobami starszymi czy niepełnosprawnymi. Cechą charakterystyczną tych gospodarstw jest wykorzystywanie potencjału gospodarstwa rolnego, w tym agroturystyki do prowadzenia działań o charakterze terapeutycznym, opiekuńczym i integracyjnym. Celem jest włączenie społeczne osób przebywających w danym gospodarstwie opiekuńczym.

Gospodarstwa opiekuńcze funkcjonują w wielu krajach europejskich. Jednak formy tzw. rolnictwa społecznego są zróżnicowane.

W Polsce od wielu lat podejmowane są działania na rzecz legislacji dot. zasad funkcjonowania gospodarstw opiekuńczych. Obecne uwarunkowania prawne nie dają możliwości łączenia działalności rolniczej ze świadczeniem usług opiekuńczych w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej.

Zgodnie z prawem, w ramach działalności agroturystycznej, można natomiast tworzyć produkty turystyczne skierowane do seniorów czy osób z niepełnosprawnościami.

Bibliografia

Akty prawa – ustawy

1. Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 152).
2. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, z 2022 r. poz. 655, 1079, 1116).
3. Ustawa z dnia 24 listopada 2017 r. o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 548).
4. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2211).
5. Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 646, 1479, 1629, 1633, 2212).
6. Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 162, 2105, z 2022 r. poz. 24, 974.).

Akty prawa – rozporządzenia

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. 2003 nr 6 poz. 69).
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2018 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz.U. 2018 poz. 1055).
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2018 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz.U. 2018 poz. 1055).
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 marca 2016 r. w sprawie wypoczynku dzieci i młodzieży (Dz.U. 2016 poz. 452).
5. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 19 sierpnia 2004 r. w sprawie obiektów hotelarskich i innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie (tj. Dz.U. 2017 poz. 2166).

Netografia

- 1) *Agroturystyka – jak rozpocząć działalność – poradnik*, www.biznes.gov.pl, online: 07.07.2022 r.
- 2) <https://www.nocowanie.pl/turystyka-wiejska-agroturystyka-i-inne-pojecia-z-turystyka-wiejska-zwiazane.html>, online: 07.07.2022 r.
- 3) <https://sjp.pwn.pl/szukaj/krajoznawstwo.html>, online: 07.07.2022 r.
- 4) <https://sjp.pwn.pl/szukaj/turystyka.html>, online: 07.07.2022 r.
- 5) <https://sjp.pwn.pl/szukaj/wypoczynek.html>, online: 07.07.2022 r.
- 6) <https://pl.wikipedia.org/wiki/Agroturystyka>, online: 07.07.2022 r.
- 7) <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/bezpieczny-wypoczynek-poradnik-men-dla-rodzicow-i-opiekunow-2>, online: 07.07.2022 r.
- 8) <https://wypoczynek.mein.gov.pl/>, online: 07.07.2022 r.